

Paragraaf Lokale heffingen

van een rechtstreekse tegenprestatie in de vorm van een verleende dienst of een voorziening.

Gemeente blijft belastingplicht bepalen

Net zoals bij het huidige rioolrecht, mogen gemeenten de rioolheffing zelf door middel van een eigen belastingverordening nader vormgeven. Zaken als het bepalen van de belastingplichtige, de heffingsgrondslag en de heffingsmaatstaf worden dus overgelaten aan het gemeentebestuur. Gemeenten mogen zowel gebruikers als eigenaren, of slechts één van beide categorieën, als belastingplichtigen voor de heffing aanwijzen. Hierin komt geen verandering. Zodoende kunnen gemeenten zoveel mogelijk aansluiten bij het systeem dat zij gebruiken voor de heffing van het rioolrecht.

Wat betekent dit voor de gemeente Brielle?

De afvalstoffenheffing is verhoogd met het inflatiepercentage van 2%.

W

eerstandsvermogen en Risicobeheersing

Artikel 11 lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de paragraaf weerstandsvermogen ten minste bevat:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's.
- kengetallen en een beoordeling van de onderlinge verhouding in relatie tot de financiële positie.

De hierboven genoemde elementen geven een indicatie van de robuustheid van de begroting. Dit is van belang om een inschatting te kunnen maken in hoeverre de gemeentelijke begroting bestand is tegen financiële tegenvallers. Of in andere woorden: de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds de daarmee af te dekken risico's. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (statisch), het kan ook betrekking hebben op de gevolgen voor meerdere begrotingsjaren (dynamisch weerstandsvermogen).

Onder de weerstandscapaciteit wordt verstaan de noodzakelijk aanwezige capaciteit om financiële risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten, te kunnen opvangen. Zij geeft aan in hoeverre onverwachte, substantiële niet begrote kosten gedekt kunnen worden. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. Mogelijke onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn:

- de post onvoorziene uitgaven;
- de vrij aanwendbare reserves;
- de onbenutte belastingcapaciteit:
 - hieronder verstaan we de beschikbare ruimte in de tarieven van de belastingen en heffingen oftewel de mogelijkheden om de belastingtarieven te verhogen;
- de stille reserves:
 - dit is het verschil tussen de boekwaarde en de feitelijke waarde van activa die te gelde gemaakt kunnen worden.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het bestaande niveau. Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

de bestaande taken. De precieze definitie van het weerstandsvermogen hangt mede af van het geformuleerde financiële beleid (bijvoorbeeld het rentebeleid en het beleid rond reserves en voorzieningen).

Beleid

Op 14 maart 2006 is besloten een Algemene Risico Reserve (ARR) in te stellen waaruit de door ons in deze paragraaf beschreven risico's alsmede de uitkomsten van de uitgevoerde risico-inventarisatie eventueel kunnen worden gedekt. Volgens dit raadsbesluit is een eenmalige storting gedaan van € 10.000.000. In 2011 is de minimale omvang verlaagd naar € 5 miljoen omdat dit lagere bedrag beter past bij de geïventariseerde risico's.

Er vindt jaarlijks een toetsing plaats tussen het gewenste weerstandsvermogen en het beschikbare vermogen in de ARR. Bij een substantiële afwijking van het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen zal eventueel een aanpassing van de ARR moeten plaatsvinden.

Inventarisatie risico's

Gebeurtenis	Kans (%)	maximaal gevolg	Kans x Gevolg
Te betalen vennootschapsbelasting over winstgevendende onderdelen van de gemeente	25%	€ 650.000	€ 162.500
Uitstroom WWB uitkering blijft achter door lagere werkgelegenheid	50%	€ 100.000	€ 50.000
Niet door de voorziening gedekte grondexploitatie en NIEGG tegenvallers	25%	€ 5.000.000	€ 1.250.000
Faillissement na betalen bij opdracht	10%	€ 500.000	€ 50.000
Onverhaalbare schade aan gemeentelijke eigendommen (horeca- of evenement-gerelateerd)	90%	€ 80.000	€ 72.000
Lagere uitkering "algemene uitkering" dan begroot, als gevolg van besluitvorming uitgaven rijksoverheid	50%	€ 400.000	€ 200.000
Tekorten bij gemeenschappelijke regelingen of gesubsidieerde instellingen kunnen niet (meer) worden opgevangen binnen de reserves van de instelling zelf extra bijdragen om de financiële positie weer gezond te maken.	50%	€ 300.000	€ 150.000
Risicobudget AB jeugdhulp Rijnmond	65%	€ 255.000	€ 165.750
Extra lasten door hogere zorgindicaties en het effect van dure trajecten op een relatief klein cliëntenbestand	50%	€ 400.000	€ 200.000
Er is geen voorziening voor WW, voor bijv. ontslag van ambtenaren	50%	€ 200.000	€ 100.000
Medewerkers krijgen een bedrijfsongeval en/of worden ziek waardoor zij hun eigen werk niet meer kunnen uitoefenen	5%	€ 2.000.000	€ 100.000
Uitbetalen verlofstuwmeren	50%	€ 225.000	€ 112.500
Stijging vervoerskosten i.v.m. nieuwe aanbesteding	50%	€ 100.000	€ 50.000
Totaal			€ 2.662.750

GewaARBorgde geldleningen

AchtereVangrisico : De borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is ingebed in de zekerheidsstructuur van het borgstelsel met meerdere vangnetten en buffers. De achtervang van de gemeenten (50%) en de Rijksoverheid (50%) vormen samen de derde buffer. De achtervang betekent voor de gemeenten dat zij risico lopen dat zij renteloze leningen aan WSW zullen moeten verstrekken wanneer de andere buffers onvoldoende groot blijken te zijn. WSW schat dit risico op basis van zijn risicomodellen en stresstesten in als zeer klein, of zelfs theoretisch. De WSW is nog nooit aangesproken op zijn borg.

Zodra WSW aangesproken wordt op haar borg kan zij onderpand uitwinnen bij de corporatie die de aanspraak veroorzaakt. WSW kan dit onderpand verkopen en daarmee de renteloze leningen van het Rijk en de gemeenten terugbetalen.

Schuldrestant met gemeente als achtervang ultimo 2018: € 122,7 miljoen

WOZ waarde ingezet in de gemeente: € 282,5 miljoen

Onderschrijding limiet: € 159,8 miljoen

Grondexploitatie

Voor de grondexploitatie is een algemene reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve dient om risico's in de diverse grondexploitaties op te kunnen vangen en om te kunnen verevenen tussen winstgevende en verliesgevende locaties. Indien blijkt dat, rekening houdend met bovenstaande, de algemene reserve grondexploitatie een structureel overschot vertoont, kan dit overschot zo nodig ingezet worden ten behoeve van de algemene middelen. Het saldo van de algemene reserve grondexploitatie per 31-12-2018 bedraagt € 2,1 miljoen en neemt toe tot € 2,7 miljoen eind 2023. De toename wordt veroorzaakt door de verwachte positieve exploitatiesaldi van de bedrijventerreinen Seggelant I en II en de Ankerplaats, die eind 2019 en 2020 aan de reserve worden toegevoegd.

De voorziening verliezen grondexploitatie is ingesteld voor het afdekken van verwachte verliezen met betrekking tot bouwgronden in exploitatie (BIE). Deze verliesvoorziening is gewaardeerd tegen contante waarde; de discontovoet bedraagt 2%. De omvang per 31-12-2018 bedraagt € 4,7 miljoen en neemt, nadat het complex 'glassanerij / ruimte-voor-ruimte-kavels' in 2021 wordt afgesloten, eind 2021 af tot nihil.

Ook is in de voorziening een bedrag opgenomen voor de eerder genoemde 'niet in exploitatie genomen gronden' (nu gerubriceerd als materiële vaste activa; MVA). De hoogte van de voorziening betreft het verschil tussen de boekwaarde (aanschafwaarde vermeerderd met kosten) en de marktwaarde rekening houdend met de toekomstige bestemming. De omvang per 31-12-2018 bedraagt € 4,8 miljoen

Als voor deze oude NIEGG-complexen uiterlijk ultimo 2019 geen grondexploitatiebegroting door de raad is vastgesteld, moeten deze gronden getoetst worden aan de marktwaarde rekening houdend met de bestemming op het moment van toetsing. Gelet op het verschil tussen de waarde toekomstige bestemming en waarde huidige bestemming (agrarische grond ca. €6 p/m²) ligt het risico vooral bij de gronden in Oude Goote en in mindere mate in Vierpolders. Naast de inzet van de gehele voorziening moet dan rekening worden gehouden met een extra afboeking van €3,4 miljoen voor Oude Goote en € 0,2 miljoen voor Vierpolders.

Weerstandscapaciteit

Dit onderdeel bevat de berekening van de weerstandscapaciteit voor 2020 op basis van de thans bekende gegevens en uitgaande van wat hierboven onder het kopje beleid is verwoord.

In de context van de weerstandscapaciteit is ook de eventueel onbenutte belastingcapaciteit van belang. Hierbij gaat het in eerste instantie om de onroerendezaakbelasting (OZB). Met ingang van 1 januari 2008 heeft het Rijk de maximalisering van de tarieven laten vervallen. Dit betekent dat er geen limiet meer aan gemeenten worden gesteld over de hoogte van het OZB-tarief en het percentage waarmee de tarieven maximaal mogen stijgen. Het vervallen van de limitering OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen door middel van een correctie van het volume van het gemeentefonds.

Op basis van de huidige WOZ-waarden is de onbenutte belastingcapaciteit voor 2020 bij het samenstellen van deze begroting niet te bepalen. De onbenutte belastingcapaciteit is op papier onbeperkt, waarbij wordt opgemerkt dat het slechts een theoretische mogelijkheid is. De stijging mag niet leiden tot een onevenredige toename van de collectieve lastendruk en daarnaast geldt nog de vraag van de politieke haalbaarheid. In het onderstaande overzicht van de berekening van de weerstandscapaciteit is de onbenutte belastingcapaciteit dan ook aangegeven met Pro Memorie.

De capaciteit van de overige heffingen (riool- en afvalstoffenheffing) is gebonden aan een maximale kostendekking van 100%. Omdat deze dekking al is bereikt (eventueel aangevuld met een onttrekking aan de relevante egalisatie voorziening), is hier geen sprake van onbenutte capaciteit.

Tot slot wordt opgemerkt dat reserves die niet vrij aanwendbaar zijn geen onderdeel kunnen uitmaken van de weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit

Belastingcapaciteit:

<i>Onroerende zaakbelastingen</i>	
Opbrengst 2020 (excl. trendmatige verhoging)	3.150.000
Opbrengst 2020 op basis van mogelijke tarieven	PM
Onbenutte capaciteit	PM

Overige heffingen 100% dekking

Weerstandcapaciteit

Algemene risicoreserve	5.200.000
Onbenutte belasting capaciteit:	PM
Onvoorzien structureel: 17.182 x € 2,50	42.955
Totale weerstandscapaciteit	5.242.955

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 5.242.955}}{\text{€ 2.662.750}} = 1,97$$

Ratio	Betekenis
>2.0	Uitstekend
1.4 – 2.0	ruim voldoende
1.0 – 1.4	Voldoende
0.8 – 1.0	Matig
0.6 – 0.8	Onvoldoende
<0.6	ruim onvoldoende

Kengetallen

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	-5%	2%	9%	21%	28%	36%
Netto schuldquote*	-11%	-2%	6%	19%	27%	34%
Solvabiliteitsratio	85%	91%	83%	80%	78%	75%
Struct. Expl.ruimte	1,31%	-0,55%	1,83%	1,69%	0,84%	0,79%
Grondexploitatie	29%	25%	10%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	84%	85%	92%	92%	92%	92%

*gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is licht positief, wat inhoud dat de financiële middelen lager zijn dan de schulden. Uit het solvabiliteitsratio blijkt dat er veel eigen vermogen is en de gemeente goed in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Ook de structurele exploitatieruimte is meerjarig positief, wat inhoud dat de gemeente voldoende structurele baten heeft om de structurele lasten te dekken.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelaten en de aflossing op de exploitatie.

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Vaste schuld (art. 46 BBV)	5.858.272	4.675.982	3.415.894
B Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	4.928.618	2.500.000	8.000.000
C Overlopende passiva (art. 49 BBV)	3.807.313	2.500.000	3.800.000
D Financiële activa (art. 36 lid d, e, f)*	0	0	0
E Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	12.141.402	6.500.000	7.465.334
F Liquide middelen (art. 40 BBV)	653.427	55.000	457.000
G Overlopende activa (art. 40a BBV)	4.027.442	2.050.000	3.070.000
H Totale baten (art. 17 lid c BBV)**	43.084.207	43.662.528	47.576.330
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-5%	2%	9%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

* exclusief verstrekte leningen

** exclusief mutaties in reserves

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Vaste schuld (art. 46 BBV)	5.858.272	4.675.982	3.415.894
B Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	4.928.618	2.500.000	8.000.000
C Overlopende passiva (art. 49 BBV)	3.807.313	2.500.000	3.800.000
D Financiële activa (art. 36 lid d, e, f)*	2.600.000	2.015.836	1.500.000
E Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	12.141.402	6.500.000	7.465.334
F Liquide middelen (art. 40 BBV)	653.247	55.000	457.000
G Overlopende activa (art. 40a BBV)	4.027.442	2.050.000	3.070.000
H Totale baten (art. 17 lid c BBV)**	43.084.207	43.662.528	47.526.330
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-11%	-2%	6%

* inclusief verstrekte leningen

** exclusief mutaties in reserves

Toelichting: Hoe lager het percentage, hoe beter. De provincie Zuid-Holland geeft aan dat de gemeente Brielle met een percentage onder de 90% in de categorie valt die het minst risicovol is. De verschuiving van -2% (begroting 2019) naar 6% (begroting 2020) wordt verklaard door het relatief hoge investeringsniveau en de negatieve exploitatie kasstroom. Hiervoor wordt onder andere de de rekening courant faciliteit van de BNG ingezet, waardoor de Netto vlottende schuld (B) oploopt. Bij deze berekening is nog geen rekening gehouden met de opbrengst van de eventuele verkoop van de aandelen ENECO.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit betekent in dit geval niet per definitie dat er voldoende vrij beschikbare liquide middelen zijn (zie F), maar een hoog percentage wijst wel op een hoge leencapaciteit en de mogelijkheid om tegen gunstige tarieven kapitaal aan te trekken.

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Eigen vermogen (art. 42 BBV)	113.528.429	107.931.378	100.063.664
B Balanstotaal	133.941.363	118.113.977	120.366.220
Solvabiliteit (A/B) x 100%	85%	91%	83%

Hoe hoger dit percentage, hoe beter. Een hoog ratio betekent dat de gemeente relatief veel eigen vermogen heeft en goed in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. De provincie Zuid-Holland geeft aan dat de gemeente Brielle met een percentage boven de 50% in de categorie valt die het minst risicovol is.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Kengetal grondexploitatie

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid 1 punt 1 BBV)	0	0	0
B Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	12.421.013	10.792.363	4.844.841
C Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV dus exclusief mutaties in reserves)	43.084.207	43.662.528	47.526.330
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	29%	25%	10%

Toelichting: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hoe lager dit percentage hoe beter in verband met risico's grondexploitatie. Een hoge grondexploitatie betekend een grote boekwaarde. Hierbij kan een gemeente het risico lopen dat deze boekwaarde, bij de verkoop van de gronden, niet volledig gerealiseerd worden. Aan de andere kant kan een hoge grondexploitatie betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om de schuldenlast af te bouwen.

Structurele exploitatieruimte

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Totale structurele lasten	5.743.959	45.618.315	46.670.722
B Totale structurele baten	38.975.118	38.146.836	40.763.583
C Totale structurele toevoegingen aan reserves	4.619.725	4.339.330	4.252.947
D Totale structurele onttrekkingen aan reserves	11.953.751	11.568.939	11.031.919
E Totale baten	43.084.207	43.662.528	47.576.330
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	1,31%	-0,55%	1,83%

Toelichting: Hoe hoger dit percentage, hoe beter. De provincie Zuid-Holland geeft aan dat de gemeente Brielle met een percentage van -0,55% in de categorie valt die risicovol is. Echter laat de exploitatieruimte meerjarig zien dat de gemeente voldoende structurele baten heeft om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de riool- en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde (Waardering Onroerende Zaken) in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2019 – op basis van de cijfers van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) bedraagt € 740,--.